

vergadering **C61 – OND6**

zittingsjaar 2013-2014

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 7 november 2013

INHOUD

Interpellatie van de heer Jo De Ro tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, en tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de ondermaatse Vlaamse hulpverlening bij het tegengaan van de radicalisering van moslimjongeren - 20 (2013-2014)	3
Vraag om uitleg van de heer Wim Wienen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de overbevraging van de examencommissie - 196 (2013-2014)	12
Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het leslokaal van de toekomst - 222 (2013-2014)	14
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over professionalisering inzake diversiteit en binnenklasdifferentiatie - 221 (2013-2014)	17
Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over crowdfunding van scholen - 225 (2013-2014)	19
Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de onderfinanciering van economische en technologische opleidingen - 251 (2013-2014)	21
Vraag om uitleg van mevrouw Fientje Moerman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het leerkrediet - 270 (2013-2014)	
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het leerkrediet - 332 (2013-2014)	23

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert

Interpellatie van de heer Jo De Ro tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, en tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de ondermaatse Vlaamse hulpverlening bij het tegengaan van de radicalisering van moslimjongeren - 20 (2013-2014)

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro: Voorzitter, minister, collega's, onlangs werden we door de reeks over radicalisering in De Standaard met z'n allen geconfronteerd met de complexe problematiek van radicalisering van jongeren in Vlaanderen.

Zelf werd ik zeer recent met een schrijnend voorbeeld geconfronteerd van een mama die ten einde raad is. Haar zoon is 17, een voorbeeldige leerling, die school loopt in een doodgewone Vlaamse secundaire school op het platteland. In een tijdspanne van amper enkele maanden evolueerde hij van een gewone tiener tot een met niemand nog rationeel communicerende geradicaliseerde moslimjongere, die banden met vrienden, leerkrachten en familie aan het loslaten is. Overal waar de moeder de afgelopen weken hulp probeerde te krijgen om haar zoon te redden, ving ze bot. Zowel in de geestelijke gezondheidszorg, als bij scholen, het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB), het lokaal overlegplatform (LOP) als het jongerenadviescentrum (JAC), vond ze veel medeleven, maar geen dringende professionele hulp.

Als ik de afgelopen weken luister naar directies uit mijn regio, krijg ik hetzelfde verhaal te horen. Ze willen wel helpen, ze willen wel jongeren begeleiden, maar voelen zich daartoe niet altijd in staat, en dat is ook normaal. De betrokken mama is zelfs tot in Groningen gespecialiseerde ondersteuning gaan zoeken, en ze is niet alleen. Als ik de verhalen van andere mama's en papa's hoor, zie ik veel zoekende mensen en ook scholen, leerkrachten en directies.

Willen we jongeren en ouders en ook scholen niet aan hun lot overlaten, willen we geen kansen missen om jongeren van het radicale pad af te houden, dan moeten Vlaanderen en haar overheid dringend hun verantwoordelijkheid opnemen op de terreinen van hun bevoegdheid. Ofwel vinden we met z'n allen dat de ouders, jongeren, scholen en diensten hun plan moeten trekken en dat iedereen zelf het warm water moet uitvinden, ofwel zeggen we – terecht, volgens mijn fractie – dat hier een centrale rol is weggelegd voor de Vlaamse Regering op de terreinen van Onderwijs, Jeugd en Welzijn, zoals de steden en gemeenten op lokaal vlak de regie hebben opgenomen en de Federale Regering dit eveneens doet inzake veiligheid en justitie. Dat zeg ik niet alleen, dat zei de Vlaamse Regering ook al op 17 april tijdens een actualiteitsdebat in de plenaire zitting.

Minister, gaat de Vlaamse Regering dringend haar verantwoordelijkheid nemen en een centrale rol opnemen inzake professionele hulpverlening waar jongeren en hun ouders terecht kunnen als ze worden geconfronteerd met dit radicaliseringsproces? Zal de Vlaamse Regering op zeer korte termijn een centraal aanspreekpunt organiseren? Gaat de Vlaamse minister van Welzijn specifieke acties opzetten om de welzijnsorganisaties, zoals de geestelijke gezondheidszorg, professioneel te ondersteunen zodat ze snelle hulp kunnen bieden aan deze jongeren en hun ouders? Gaat de Vlaamse minister van Jeugd specifieke acties opzetten om jeugdorganisaties zoals het JAC, professioneel te ondersteunen zodat ook zij snelle hulp kunnen bieden aan deze jongeren? Gaat u als minister van Onderwijs specifieke acties opzetten om de scholen, CLB's en LOP's te ondersteunen die worden geconfronteerd met deze problematiek?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Dit is een terechte vraag van de heer De Ro. Het is een vraag naar coördinatie van het Vlaamse niveau. Er wordt terecht aangekaart dat het geen zin heeft dat verschillende steden en gemeenten telkens opnieuw het warm water moeten uitvinden. Dat hebben we de laatste maanden gezien. Sommige steden en gemeenten hebben zelf de handen in elkaar geslagen en geprobeerd een plan uit te werken. Hier is zeker een rol weggelegd voor Vlaanderen om die zaken gecoördineerder te laten verlopen.

Het is terecht om aan te geven dat het een transversale verantwoordelijkheid is. Niet enkel de minister van Onderwijs wordt hierdoor gevat. Het gaat evengoed over Jeugd, Welzijn en Gelijke Kansen. Die moeten samenwerken om na te gaan hoe de beste en snelste hulp kan worden geboden bij radicalisering.

In deze interpellatie mis ik wel het preventieve luik. Dan kunnen we wel naar Onderwijs kijken. Er is een reeks onderzoeken gebeurd, onder andere een in Amsterdam in 2006. Daar werd onderzocht welke jongeren het meest vatbaar zijn voor radicalisering. Een conclusie was dat je vrij nauwkeurig kunt aanduiden welke jongeren vatbaar zouden kunnen zijn voor radicalisering. Het heeft te maken met een zeer orthodoxe geloofsovertuiging, maar ook met een groot wantrouwen in politiek en maatschappij. Het heeft ook te maken met een persoonlijk falen. De studie die ik vond, gaf een heel concrete aanbeveling om daar preventief proberen wat aan te doen. Hoe kunnen we het maatschappelijk en politiek vertrouwen herstellen? Hoe kunnen we religieuze weerbaarheid installeren? Dan zie je dat er een belangrijke rol is weggelegd voor onderwijs.

We moeten niet alleen naar Amsterdam en Nederland kijken. Ook hier is al aangetoond dat het niet altijd even goed zit met het politieke vertrouwen en burgerschap bij onze jongeren. We moeten ook nagaan of we met onderwijs niet meer kunnen doen om die zaken preventief aan te pakken. Minister, naast het probleem dat hier wordt aangekaart, moeten we toch ook bezig zijn met het preventieve luik. Hebt u op dat vlak de zaken wat meer in kaart gebracht? Denkt u dat daar iets kan gebeuren?

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Minister, over dit onderwerp was er een actualiteitsdebat op 17 april. Toen hebben minister Bourgeois en u enkele zaken aangekondigd die zouden plaatsvinden. Wat is er ondertussen gebeurd op dat vlak? Minister Bourgeois had het toen over het referentiekader dat zou worden opgesteld voor het omgaan met radicalisering. Hij zou de experts van de Vlaamse integratiecentra en het Vlaams Minderhedenforum samenbrengen. Is dat gebeurd? Zijn daar resultaten van? Is de Vlaamse Regering, zoals aangekondigd, in overleg getreden met de moslingemeenschap?

Minister, op 17 april hebt u gezegd dat er een afsprakenprotocol tussen het ministerie van Onderwijs en de Staatsveiligheid was afgesloten om gebruik te kunnen maken van de databanken. Is dat klaar en in werking? U hebt toen ook de evaluatie en herbevestiging van de omzendbrief uit 2006 aangekondigd. Is dat opgevolgd en wat is de stand van zaken?

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: De Vlaamse Regering kan wel proberen maatregelen te nemen om die radicalisering preventief proberen tegen te houden. Dat is lovenswaardig en in bepaalde gevallen kan dat wel werken, maar laten we eerlijk zijn en niet naïef. Het gebeurt niet van de ene op de andere dag dat die jongens naar Syrië vertrekken. Het is niet zo dat ze plots wakker worden en zeggen dat ze in Syrië gaan vechten. Het is een proces van beïnvloeding, om niet te zeggen indoctrinatie. We mogen niet vergeten dat de personen die daarvoor verantwoordelijk zijn, niet onmiddellijk koorknappen zijn.

We moeten deze zaken niet allemaal op het onderwijs afschuiven. Als het onderwijs zulke zaken detecteert, is het misschien wenselijk dat de mensen uit het onderwijs contact nemen met de politie. Het zijn alleen de politiediensten die onderzoek kunnen doen naar wie de

mensen zijn die die jongens beïnvloeden. Wie zijn de mensen die de jongens ronselen om bijvoorbeeld in Syrië te gaan vechten? De scholen kunnen dat niet, de CLB's kunnen dat niet en zelfs de ouders kunnen dat niet, want zij weten niet wie dat doet. Hetzelfde is het geval als het over drugs gaat: ouders zeggen dan dat hun kind "slechte vrienden" heeft, maar wie dat dat zijn, weet men niet. En de scholen kunnen dat ook niet onderzoeken. Ik pleit er dus voor dat bij radicalisering scholen contact opnemen met de bevoegde politiediensten. Is dat mogelijk?

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Voorzitter, minister, collega's, ik sluit aan bij wat mevrouw Vanderpoorten heeft gezegd. Laat het duidelijk zijn: ik onderschrijf wat in de interpellatie wordt verwoord. De heer De Ro sprak ook over een meldpunt. Ik refereer dan aan de beleidsbrief van minister Bourgeois voor het jaar 2013-2014. Hij heeft het daarin over de expertise van de integratiesector. Ik vraag me dan af of die expertise niet kan worden benut in het onderwijs en dergelijke. Ik ben beducht over het oprichten van een nieuw meldpunt. Straks zien wij door de bomen het bos niet meer. Ik vraag me dus af of er met wat in de beleidsbrief van minister Bourgeois staat, kan worden geredimeerd aan de uitdaging waar het onderwijs voor staat. Ik wil eraan toevoegen dat het over een algemeen probleem gaat, dat echter wel onderwijsgerelateerd is, want het gaat vaak over leerplichtige leerlingen.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, collega's, ik antwoord mee namens minister Vandeuren. Naast het antwoord wat mijn bevoegdheden betreft, antwoord ik ook een beetje wat betreft de bevoegdheden van minister Bourgeois, die namens de Vlaamse Regering de coördinatie van de aanpak met betrekking tot de gewelddadige radicalisering op zich neemt. Ik antwoord eerst op de vragen voor de minister van Welzijn.

De Vlaamse Regering kiest duidelijk voor een gecoördineerde aanpak, over de beleidsdomeinen heen. We stellen samen met de actoren op het terrein vast dat er nog bitter weinig kennis in Vlaanderen werd ontwikkeld over radicalisering. Hoe ontstaat dit? Over hoeveel jongeren gaat het? Maar vooral over wat een gepast antwoord is, bestaat onduidelijkheid. Daarom benadrukken we eerst en vooral het belang van objectiverend onderzoek, dat momenteel wordt geïnitieerd, in overleg met de betrokken steden en gemeenten. Het moet kennis en aanbevelingen aanreiken over deze problematiek in een Vlaamse context. In dat verband verwees ik in het actualiteitsdebat naar een Schotse professor, maar over Vlaanderen bestaat niet veel informatie.

Wat betreft het beleidsdomein Welzijn en Volksgezondheid kunnen wij alvast een aantal aandachtspunten naar voren schuiven. Wij denken in de eerste plaats aan deskundigheidsbevordering en een verhoogde aandacht voor participatie en interculturalisering in de hulpverlening en de zorg. Het opdrijven van de praktijkkennis en de cultuursensitieve ingesteldheid van de welzijnsorganisaties kan een belangrijke meerwaarde betekenen. Wij denken aan dialoog met de mensen zelf, de samenwerking met het allochtone middenveld, de uitwisseling van ervaringen en de tewerkstelling van zorgverleners uit andere culturen. Het verhogen van de participatie van de doelgroep verscherpt daarenboven de dialoog met de allochtone zorgvrager, wat toestaat om proactief in te spelen op diens noden en behoeften. Ook hier worden op het terrein al concrete acties ondernomen: het betrekken van de doelgroep om de toegankelijkheid van de zorg te bespreken, het betrekken van de minderhedensector en het werken met ervaringsdeskundigen.

De Vlaamse Regering onderschrijft dus de noodzaak om ondersteunend en hulpverlenend te investeren in de begeleiding van radicaliserende jongeren en hun gezinnen. Dit kan reeds op een laagdrempelige manier, voor vragen van jongeren in de jongerenadviescentra van het algemeen welzijnswerk of voor gezinnen in de Huizen van het Kind en de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning (ckg). We moeten echter wel beseffen dat bij de

radicaliserende jongere en zijn omgeving de kans groot is dat er niet noodzakelijk sprake is van vrijwilligheid en dat op grond van een vorm van ‘verontrusting’ een niet-vrijblijvende actie moet kunnen worden opgezet.

Gelet dat er in het debat vaak wordt gesteld dat radicalisering al op zeer jonge leeftijd, vaak als minderjarige, begint, kunnen wij kort ingaan op de mogelijkheden waarover wij beschikken. Het moet duidelijk zijn dat als de betrokken minderjarige een als misdrijf omschreven feit (MOF) heeft gepleegd, de jeugdrechter een maatregel inzake herstelgerichte en constructieve afhandeling kan opleggen die in vier varianten aangeboden wordt: herstelbemiddeling, herstelgericht groepsoverleg, leerproject en gemeenschapsdienst. Deze initiatieven hebben een meervoudige finaliteit: herstel van materiële of immateriële schade, verhoging van het probleeminzicht, vorming en het vinden van een nieuwe maatschappelijke aansluiting. We stellen evenwel vast dat het gedrag van een bepaalde groep jongeren strikt genomen niet als een misdrijf valt te catalogiseren of zo wordt gezien door justitiële actoren, maar toch als ernstig maatschappijverstrend wordt beschouwd. Radicalisering is hiervan zeker een voorbeeld.

Op basis van deze globale vaststelling verkennen wij of diensten voor herstelgerichte en constructieve afhandeling, met hun expertise, hun aanbod ook niet voor een dergelijk probleem kunnen inzetten. Wij herwerken daartoe de erkennings- en financieringsmodaliteiten van de diensten voor Herstelgerichte en Constructieve Afhandeling (HCA-diensten), het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 1994 inzake de erkenningsvoorwaarden en de subsidienormen voor de voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand, opdat ze vanaf 2014 hun aanbod flexibel en innovatief kunnen inzetten in situaties die niet noodzakelijk aan een als misdrijf gecatalogeerde situatie gelieerd zijn. Als dit aanbod ook wordt aangewend voor de aanpak van radicaliserende jongeren, benadrukken wij de noodzaak van deskundigheidsbevordering en een doorgedreven samenwerking met lokale actoren vertrouwd met de problematiek.

Voorts is volgens ons in de jeugdhulp ook een rol weggelegd voor de Ondersteuningscentra Jeugdzorg (OCJ) en Vertrouwenscentra Kindermishandeling (VK), die in het kader van het decreet Integrale Jeugdhulp specifiek zullen inspelen op situaties van verontrusting. Het is hun decretaal onderbouwde mandaat om dat te doen. Sommige situaties zijn immers zo onveilig of bedreigend – wat bij ernstige radicalisering het geval is of kan zijn – dat het een maatschappelijke plicht is om op te treden, ook als de jongere dat niet ziet zitten. Het decreet bepaalt dat iedereen in zo’n situatie terecht kan bij een gemandateerde voorziening voor advies en hulpverlening. Indien nodig interveniëren zij zelf om de situatie actief op te volgen of om de hulpverlening te organiseren. De gemandateerde voorzieningen doen dat aanklappend. En als aanklappende hulp niet tot resultaat leidt en als het niet anders kan, verwijst het OCJ en VK de situatie door naar het parket. In dat geval is er sprake van ‘gedwongen hulpverlening’ die de jeugdrechter kan opleggen.

Samengevat: we beschikken over enkele hanteerbare hefboomen om radicaliserende jongeren te benaderen, al is en blijft dat, gezien hun radicaliserende opstelling, geen sinecure. We zullen in elk geval bij de genoemde diensten de aandacht voor een gepaste omgang met radicalisering aanscherpen. Tot slot herhalen we het belang van de focus om ook in de hulpverlening vooral in de breedte de aandacht voor een cultuurgevoelige aanpak te versterken. Het aandeel van etnisch-culturele minderheden in het cliënteel neemt immers toe, waardoor voorzieningen sowieso al worden geconfronteerd met complexere hulpvragen. Verschillen in taal, cultuur en religie en een andere kijk op zorg maken dat hulpverleners niet altijd weten hoe gepast te reageren en te handelen. Daarvoor zijn er reeds verschillende initiatieven ontwikkeld. Het zal zaak zijn die te continueren.

In de geestelijke gezondheidszorg bestaan er zo bijvoorbeeld al ‘steunpunten cultuursensitieve hulp’ in Antwerpen, Brussel en Gent. Ze geven vorming en deskundigheidsbevordering aan hulpverleners. Ook ‘de ondersteuningsteams allochtone

jongeren' (OTA) in de jeugdhulp vervullen al een belangrijke functie om in concrete casussen te bemiddelen. De ondersteuningsteams worden in het kader van de integrale jeugdhulp vanaf volgend jaar geregulariseerd, waardoor ze een sterkere positie krijgen in het hernieuwde jeugdhulplandschap. Met de ontwikkeling van een 'helpdesk cultuurgevoelige jeugdhulp' – dit concept wordt momenteel uitgetest in een project – willen we alle bestaande expertise intersectoraal bundelen en versterken en toegankelijker maken voor alle hulpverleners, om zo gepast en tijdig hulp te kunnen bieden bij specifieke cultuurgevoelige jeugdhulpvragen.

Ik ben zelf, als minister van Jeugd, slechts in de marge bevoegd. Het verstrekken van 'hulp' is een bevoegdheid van de minister van Welzijn. Vanuit deze redenering werd de subsidiëring van organisaties zoals de jongerenadviescentra in het midden van de jaren 80 getransfereerd van het jeugdbeleid naar het welzijnsbeleid. Het betreft dus een bevoegdheid van de minister van Welzijn. De betrokken doelgroep wordt vooral bereikt via verenigingen die op lokaal niveau actief zijn. De middelen voor de aansturing van organisaties zoals Jong (Gent), Kras (Antwerpen), Gigos (Genk) en ROJM (Mechelen) worden dan ook toegekend door de lokale overheden. Zij kunnen daarbij gebruikmaken van de middelen die aan de gemeentebesturen worden toegekend, in het kader van het decreet Lokaal Jeugdbeleid, maar de sturing gebeurt op lokaal niveau.

Het is minister Bourgeois die namens de Vlaamse Regering de coördinatie van de aanpak met betrekking tot de gewelddadige radicalisering verzorgt. Hierover heeft ook al interkabinettenoverleg plaatsgevonden en gebeurt een uitwisseling met de vier gemeenten Antwerpen, Maaseik, Vilvoorde en Mechelen.

We kwamen tot de conclusie dat we het best een geïntegreerde aanpak opzetten voor deze problematiek. We hebben de gemeenten een lijst bezorgd met een eerste overzicht van acties en informatie vanuit de beleidsdomeinen die het meest relevant zijn. Vanuit het beleidsdomein Onderwijs en Vorming zijn er de afgelopen maanden en jaren al stappen gezet om scholen, CLB's en LOP's te ondersteunen, enerzijds specifiek voor deze problematiek, anderzijds algemeen rond omgaan met plotse gedragsveranderingen bij jongeren en mogelijke gevaren die dit met zich meebrengt. Ik zet deze hieronder kort op een rij.

Een goede opvolging van leerlingen, een goed werkende leerlingenbegeleiding, in alle scholen, is een eerste voorwaarde om gedragsveranderingen bij leerlingen tijdig te detecteren. Dan pas kan men er adequaat mee omgaan en op reageren. Een gedragsverandering kan allerlei oorzaken hebben, waarvan radicalisering er één is. Maar het kan net zo goed wijzen op suicidegevaar of ernstige problemen in de thuissituatie van een leerling. In al die gevallen is het belangrijk dat de school en het CLB hier alert voor zijn.

Reeds sinds 2007 bestaan er samenwerkingsafspraken tussen scholen en lokale politiezones in het kader van de federale omzendbrief PLP 41. Deze zijn geactualiseerd zodat scholen en politie weten wat ze aan elkaar hebben. Uit een recente evaluatie van deze samenwerking bij de lokale politiezones, die door mijn administratie samen met de Vaste Commissie voor de Lokale Politie werd gedaan, blijkt dat de samenwerking goed loopt. Scholen zouden dus in staat moeten zijn om eventuele vermoedens rond radicalisering af te toetsen bij hun aanspreekpunt van de lokale politie, zonder daarmee meteen een heksenjacht te gaan voeren of onmiddellijk zeer verregaande maatregelen te nemen ten aanzien van een leerling. Belangrijkste is dat de school alert is, de leerling opvolgt en begeleidt, en indien nodig advies en hulp kan vragen aan de politie.

De bestaande krijtlijnennota werd aangevuld met de resultaten van de evaluatie en met aanbevelingen om de samenwerking te verbeteren. Ze bevat nu een passage waarin radicalisering als voorbeeld opgenomen is. In het document werd aandacht besteed aan het verschil in mogelijkheden van informatie-uitwisseling van de politie met scholen en CLB's. Ik had nog wat opmerkingen op het document. Het is herwerkt en zal eerstdaags worden verspreid via de gebruikelijke onderwijskanalen. De afspraken met de Staatsveiligheid zijn

gemaakt, die moeten in een omzendbrief worden gegoten. Dat is aan de gang en wordt deze maand afgerond.

De vraag om bepaalde wijzigingen in het gedrag of in de houding van leerlingen door te geven aan de politie, is niet nieuw en gaat ruimer dan een radicalisering. Begin juli 2013 heeft er nog overleg plaatsgevonden tussen mijn medewerkers en Binnenlandse Zaken omtrent de preventie en de aanpak van zogenaamde AMOK-incidenten. Dit zijn geweldincidenten waarbij de dader in een vlaag van blind geweld zo veel mogelijk slachtoffers tracht te maken. Naar aanleiding van het incident in Fabeltjesland, kreeg de politiecommissaris van Dendermonde de opdracht om hierover een draaiboek te ontwerpen, met zowel preventieve maatregelen als een uitgewerkt plan van aanpak wanneer een dergelijk incident zich voordoet. Ook in deze gevallen is het vaak een gedragsverandering bij de potentiële dader die geïdentificeerd moet worden zodat de effectieve daad vermeden kan worden.

Tijdens dit overleg werden volgende zaken afgesproken. Dit najaar worden de trainers die de opleidingen AMOK aan de lokale politiediensten zullen geven, opgeleid volgens het ‘train-the-trainer-principe’. Vanaf 2014 wordt deze trainingsmodule dan opgenomen in het nascholingsaanbod van de politiescholen. Dit is een vrijblijvend aanbod, de korpschef beslist zelf of er iemand van zijn korps deelneemt of niet. Tijdens het overleg werd ook afgesproken dat, als de lokale politiediensten opgeleid zijn rond AMOK – ten vroegste oktober 2014 –, er infosessies voor scholen over AMOK georganiseerd kunnen worden. Dit zal gezamenlijk gebeuren door onderwijs en politie. We richten ons in eerste instantie tot het secundair onderwijs.

Daarnaast wordt er binnen de sessies over noodplanning dit schooljaar ook aandacht besteed aan AMOK. Op basis daarvan zal de fiche over AMOK die ontwikkeld werd voor het canvas noodplanning, nog aangepast worden. Het canvas is online beschikbaar voor de scholen.

De school zelf heeft een belangrijke functie in de preventie. Enerzijds door alert te zijn voor signalen, zoals ik hierboven al aangaf, maar anderzijds ook door het correct duiding geven aan de leerlingen over het conflict. Om die reden werd er in Schooldirect van 17 april 2013 reeds aandacht besteed aan dit thema aan de hand van concrete tips voor leerkrachten. U vindt die ook terug in Klasse.

Er is een federaal centraal meldpunt geopend, waar de families van jonge moslimstrijders die naar Syrië trekken, zelf terechtkunnen voor informatie, hulp of het geven van inlichtingen over specifieke gevallen. Ook de scholen en CLB's kunnen hier terecht met vragen, bezorgdheden. Er zijn verschillende organisaties met expertise waar scholen en CLB's kunnen aankloppen voor informatie of vorming over islam, religieuze praktijken et cetera. Denk bijvoorbeeld aan het expertisecentrum MANA. Dat verzamelt, ontsluit, produceert en verspreidt kennis over islamitische cultuuruitingen en wil debat en dialoog bewerkstelligen.

Het Inspectieteam Islam heeft het initiatief genomen om voor de leraren islamitische godsdienst een studiedag te organiseren rond de problematiek van radicalisering. Op 12 en 18 november 2013 zullen alle leraren islamitische godsdienst basisonderwijs en secundair onderwijs in Brussel vorming krijgen rond dit onderwerp. Doel is hen te informeren en hen te leren omgaan met opvattingen in verband met radicalisme en geweld. Dit moet hun toelaten om preventief te leren inspelen op situaties waarbij leerlingen radicale religieuze standpunten innemen. Onder meer Marion van San en Roger Boonen van het Vredescentrum zullen op die studiedag spreken.

Binnen de AUHA-instellingen (Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen) start volgend academiejaar een vormingsaanbod voor imams en imams-in-opleiding die vakken kunnen volgen om hun competenties te versterken en hun werkzaamheden in onze westerse maatschappij nog beter uit te voeren. We hebben daar in deze commissie in alle openheid over gepraat. Naast dit nieuwe professionaliseringstraject start volgend jaar een eenjarige

masteropleiding ‘Islamitische theologie en godsdienstwetenschappen’. Ook dat is een actie op langere termijn. We willen zo veel mogelijk kennis verspreiden en initiatieven stimuleren.

De LOP's hebben een algemene opdracht wat bestrijden van racisme, segregatie en sociale cohesie betreft. In die context ontwikkelen ze acties, die inspelen op de behoeften die lokaal leven. Indien het thema van radicalisering leeft, kan het LOP inderdaad initiatieven nemen. LOP's zijn goed geplaatst om signalen op te vangen. Het is immers een overleg tussen vertegenwoordigers uit CLB's, scholen, etnisch-culturele minderheden, schoolopbouwwerk, integratiesector, armoedeverenigingen, schoolopbouwwerk et cetera. De LOP's kunnen in die context beslissen om gezamenlijke vormingsacties op te zetten voor ouders en leerlingen. Als een jongere niet meer welkom is op een school, kan het LOP bemiddelen. Ik zet hierover geen specifieke acties op naar de LOP's. Ik reken op hun expertise en verantwoordelijkheidszin en op initiatieven van de schepenen van Onderwijs om met de LOP's samen te werken. Dat is de normale gang van zaken. Het is niet zozeer de minister die dat aanstuurt. Dat moet lokaal gebeuren. Dat is de hele ratio legis van de LOP's.

De nodige initiatieven werden genomen op het vlak van Jeugd, Onderwijs en Welzijn. Wat we aangekondigd hebben, wordt omgezet in concrete daden.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro: Minister, ik heb daarnet al verwezen naar de reeks in De Standaard. Ik kan ook verwijzen naar het getuigenis van twee Vlaamse mama's in Koppen, maar mijn interpellatie dateert van daarvoor.

Mijn interpellatie is ontstaan vanuit een lange discussie in Vilvoorde over de weigering van een school om een geradicaliseerde jongere op te nemen. We hebben de mama van de jongere gehoord. Ik voelde me als schepenen, vader en parlements lid tussen hamer en aambeeld zitten. Dat verhaal raakte me diep en liet me niet meer los. Als vader van twee pubers die in Vilvoorde naar school gaan en als verantwoordelijke politicus heb ik met de onderwijswereld en met de moeder gesproken. Ze woont hier de commissie bij.

De moeder bleef voortdurend botsen op goedbedoeld medeleven en diverse reacties van scholen. Ze wilden wel iets doen. We worden hier nu al van januari, februari mee geconfronteerd. We hebben al wat watertjes doorzwommen. Het gevoel dat bleef hangen, bij beide moeders, was dat er in Vlaanderen mensen zijn met expertise, maar dat elke speler, ouder, leerkracht, directie, organisatie, CLB of LOP, zelf op zoek moest gaan.

De ondertoon van mijn vraag betreft dan ook de coördinatie. De minister heeft recent terecht heel wat initiatieven genomen. Ook zijn naar aanleiding van andere incidenten en bewegingen in het verleden initiatieven van de FOD Binnenlandse Zaken, van het Ministerie van Onderwijs of vanuit het beleidsdomein Welzijn van start gegaan.

Ik heb een bepaalde zaak niet horen vermelden. Het gaat niet, zoals de heer Van Dijck vreest, om de oprichting van een groot meldpunt. Het gaat om een plaats waar mensen terecht kunnen. De frontoffice moet voor iedereen bereikbaar zijn. De backoffice moet alle expertise bundelen.

We hebben de afgelopen weken heel wat verhalen gehoord. Deze interpellatie is ondertussen al drie weken oud. We hebben getuigenissen gehoord van mensen uit de geestelijke gezondheidszorg, uit de centra voor kinderveerlezen van de universitaire ziekenhuizen en uit de bijzondere jeugdzorg. Het aantal experts blijkt zeer klein te zijn. Ik heb het dan zelfs over de Benelux en niet over Vlaanderen. Iedereen zelf de gepaste hulp laten zoeken, lijkt me dan ook de beste of de meest efficiënte idee.

In dat verband kijk ik dan ook naar de Vlaamse overheid. Als lokaal mandataris wil ik niet bij elk probleem mijn paraplu opentrekken en naar de Vlaamse Regering kijken. Met de oprichting van de Syrië-cel, de detachering van verschillende politiemensen en medewerkers

van de stadsadministratie om hiervoor tijd te maken, doen we lokaal al het mogelijke. Dit is geen finaal oordeel. We zijn zelf nog constant op zoek.

We kijken naar de Vlaamse overheid om de coördinerende rol op zich te nemen die een stad, een gemeente of zelfs een samenwerking tussen verschillende steden of gemeenten niet op zich kan nemen. Wat dat betreft, blijf ik nog op mijn honger.

Het is ook belangrijk beide aspecten van het verhaal in ogenschouw te nemen. We zien dat onderscheid op het terrein zeer sterk. Er zijn daders. Dat zijn de ronselaars die in de frontlinie lopen. Er zijn slachtoffers. De slachtoffers zijn niet enkel de mensen die worden geronseld. Zelfs in een stad met 42.000 inwoners waar al enige anonimiteit kan worden gevreesd, gaat het duidelijk niet enkel om de jongeren die radicaliseren en eventueel vertrekken. Andere jongeren vertrekken niet, vertrekken naar andere landen of duiken onder.

De slachtoffers zijn ook de ouders, de broers, de zussen, de leerkrachten of de trainers in de sportclubs. Wat dit betreft, horen de overige leden van het stadsbestuur en ikzelf tijdens getuigenissen steeds hetzelfde. Het gaat steeds om dezelfde menselijke ellende. Die mensen twijfelen aan de rol die ze hebben gespeeld. Ze betwijfelen of ze voldoende hebben gedaan. Ze vragen zich af of ze de signalen al dan niet hebben opgevangen.

In dit verband verwijst de minister terecht naar noodzakelijke initiatieven. Mevrouw Meuleman heeft ook naar preventie verwezen. Het onderwijs kan op dat vlak zeker een grote rol vervullen. Er moet openheid en waakzaamheid zijn.

Er zijn echter ook grenzen aan wat een school kan doen met de informatie, de opleiding en de achtergrond waarover leerkrachten en directies beschikken. Indien we de leerkrachten mobiliseren om waakzaam te zijn en preventief te werken, moeten we ook de verantwoordelijkheid nemen. Er moet dan een centraal telefoonnummer komen. We kunnen dat eventueel een rode lijn noemen. Die centrale desk moet klaarstaan om hen onmiddellijk en snel te helpen.

Volgens mij moeten we dit zelfs versterken. Als er al hulp wordt gevonden, lopen de wachtlijsten op van drie tot negen maanden. Dat is geen antwoord. Ik heb schrijvende verhalen gehoord. Ik maak hier geen onderscheid tussen mijn volk en een ander volk. De verhalen uit de moslimgemeenschap kende ik al van het begin van het jaar. De recente getuigenissen komen van Vlaamse ouders. Zij hebben het nog moeilijker. Het gaat immers niet om jongeren die traditioneel al op plekken kwamen waar ze eventueel zouden worden geconfronteerd met mensen met radicaliseringsprocessen in het hoofd. Die mensen zitten met nog grotere vragen en een even grote menselijke miserie. Ze willen niet pas drie tot negen maanden later antwoorden krijgen.

We mogen de andere jongeren met problemen die in dezelfde centra terechtkomen, natuurlijk niet achteruitduwen. Het gaat me er niet om dat dit probleem nu belangrijker zou zijn dan een gewelddadige jongere waarvoor ook hulp in de geestelijke gezondheidszorg moet worden gezocht.

Om die reden vraag ik naast een meldlijn ook een centraal telefoonnummer met een backoffice met specialisten die van hun taak zijn vrijgesteld en ter plaatse worden vervangen. Dat zal natuurlijk bijkomende middelen vergen.

Ik heb ook nog een vraag over de cascade in de hulpverlening. De minister heeft hier zelf ook naar verwezen. Op een bepaald ogenblik eindigt de rol van de welzijnssector en moet het dossier aan het parket worden overgedragen. Op dat moment betreden we de gedwongen of verplichte hulpverlening.

Op dat vlak zijn de scholen nog op zoek. De scholen die ik ken, willen jongeren steeds zo lang mogelijk zelf begeleiden. Ik hoop dat veel mensen in deze commissie dit zo ervaren. Dit is niet mijn vaste commissie, maar hier zitten allicht veel mensen die het onderwijs een warm hart toedragen. In elk geval wordt die begeleiding op een aantal terreinen bijzonder moeilijk.

Ik hoop dat de minister van Welzijn en de federale minister van Justitie hierover het nodige overleg hebben gepleegd.

Ik wil nog een punt in verband met de leerplicht en de controle hierop onder de aandacht brengen. Het is me opgevallen dat een bepaald element in een aantal verhalen systematisch opduikt. Jongeren die tijdens de lestijden op school moeten zijn, vinden vaak onderdak in erkende en niet-erkende moskeeën. Dit is een bijkomende bekommernis. Minister Bourgeois is verantwoordelijk voor de controle op en de opvolging van de erkende moskeeën. De Vlaamse Regering of minister Bourgeois zouden er goed aan doen de door mevrouw Vanderpoorten terecht in herinnering gebrachte dialoog met de moslimgemeenschap te voeren. Volgens mij moeten we hulp van die gemeenschap krijgen.

Aan het einde van deze discussie zal ik een motie indienen. Daarnaast roep ik alle vaste leden van deze commissie op tijdens de regeling van de werkzaamheden rekening te houden met mijn pleidooi een hoorzitting te organiseren. Verschillende mensen uit het onderwijs en ouders die willen getuigen, kunnen dan worden gehoord. Zij zullen hun zorgen en vragen allicht nog scherper en duidelijker kunnen verwoorden.

Tot slot vind ik dat de minister zich net iets te optimistisch heeft uitgelaten over de rol die mensen kunnen vervullen. Ik denk dan in het bijzonder aan de LOP's. Ik heb het niet enkel over mijn eigen LOP. In dat geval zou ik immers kunnen denken dat het een zwak LOP is of dat de voorzitter zijn rol niet kan spelen. Ik heb met verschillende LOP's contact gehad. Ze zijn zelf ook nog op zoek. Als ik hen de idee voorleg een telefoonlijn in het leven te roepen waar specialisten kunnen worden bereikt en waar hulpverlening op gang kan komen, lijkt hen dat absoluut noodzakelijk. Dit betekent niet dat ik de zwartepiet naar iemand wil doorschuiven. Ik beweer enkel dat uit de getuigenissen blijkt dat ze ook op zoek zijn. Ze beschikken op dit ogenblik niet over de expertise waar de minister in zijn antwoord naar heeft verwezen. Op dat vlak zijn er nog heel wat onbeantwoorde vragen.

Mijn belangrijkste vraag betreft de coördinerende rol die de Vlaamse overheid over verschillende beleidsdomeinen heen zou kunnen opnemen. Op die manier kunnen we ervoor zorgen dat hulpverleners, ouders en leerkrachten in Vlaanderen niet verloren lopen.

De voorzitter: Ik moet toch even opmerken dat deze problematiek natuurlijk meerdere beleidsdomeinen raakt, waaronder ook de bevoegdheden van minister Bourgeois. Minister Smet kan het voorbereid antwoord van een andere minister voorlezen, maar hij kan bijkomende vragen natuurlijk niet beantwoorden met wat hij denkt dat een andere minister zou zeggen. *(Opmerkingen. Gelach)*

Over die hoorzitting kunnen we het tijdens de regeling der werkzaamheden nog hebben. Dit thema heeft immers een polyvalent karakter en past misschien beter in de commissie Binnenlands Bestuur.

Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Hoewel de minister mijn vraag heeft beantwoord, ben ik niet zeker of ik het goed heb begrepen. Klopt het dat de herbevestigde omzendbrief deze week zal worden verstuurd?

Minister Pascal Smet: Normaal gezien, krijg ik deze week het ontwerp. Ik heb trouwens verklaard dat de omzendbrief deze maand zou worden verstuurd. Ik hoop dat het ontwerp in orde zal zijn. Ik heb reeds een ontwerp gekregen, maar dat moest nog worden aangepast. Het is zo goed als klaar. Er is me verteld dat ik het ontwerp deze week of ten laatste volgende week zou ontvangen.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Hoe zit het met het afsprakenprotocol met de Dienst voor de Veiligheid van de Staat?

Minister Pascal Smet: We hebben afspraken gemaakt. We zullen hierover nog communiceren. Ik heb gevraagd alles op papier te zetten. Ik zou die tekst deze week of ten laatste volgende week moeten ontvangen.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro: Minister, u hebt verwezen naar de studiedag van de leerkrachten islamitische godsdienst. Dat is een opportuniteit. Ik heb de agenda gezien. Het is nog niet te laat. Volgende week zijn er twee studiedagen. U verwees naar de inbreng van mevrouw Van San. Zij kan één aspect belichten. Ik doe een oproep om ook een inbreng van ouders, gemeenten en andere specialisten te hebben, omdat het een unieke kans is om met alle leerkrachten islamitische godsdienst in contact te komen.

Bij ons zijn er enkele schitterende leerkrachten die baanbrekend werk doen. Er zijn er ook andere, over wie ik me grote zorgen maak. Dat aspect zou moeten worden opgenomen. Ik heb begrepen dat dit zou plaatsvinden in het Ministerie van Onderwijs. Daar ligt dus een mogelijkheid om te bemiddelen, minister.

De tijd is rijp om de krachten te bundelen zodat de goede en andere misschien nog onbekende initiatieven door alle leerkrachten, ouders en directies kunnen worden gebruikt. Dit is geen problematiek waarin we in verdeelde slagorde moeten blijven optreden.

Ik kondig een motie aan.

De voorzitter: Ten laatste dinsdag moet de motie zijn ingediend.

De interpellatie is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Wim Wienen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de overbevraging van de examencommissie - 196 (2013-2014)

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Minister, ik zal even bewijs leveren dat ik me ook kan confirmeren naar het woord van Goethe. Met het Onderwijsdecreet (OD) XXIII hebben we nieuwe regels voor het huisonderwijs vastgelegd.

Onze fractie had het gevoel dat dat niet voldragen was. Ons gelijk wordt min of meer bewezen omdat er nu is bepaald dat je op geregelde tijdstippen examens moet afleggen bij de centrale examencommissie. Voor men dat kan, moet men inschrijven voor een infosessie. Maar nu laat de centrale examencommissie weten dat alle infosessies al tot het eind van het jaar zijn volgeboekt, en dat ze nu probeert extra sessies te organiseren, maar die zijn ook in een mum van tijd volgeboekt. Dat is alleszins de verklaring van het Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming. Ook de mensen die huisonderwijs aanbieden, beklagen zich over het feit dat dat niet echt een vorm van goed bestuur is. Dat heeft het Vlaams HuisonderwijzersVerbond laten weten.

Minister, ons verwijt was dat er te veel zaken worden opgenomen in zo'n OD en dat er redelijk snel zaken worden goedgekeurd, zonder dat er een oplossing voor is. Klopt het nieuws dat de examencommissie de grote vraag niet aankan? Wat zijn de cijfers ter zake? Wat is de verhouding tussen de inschrijvingen voor de infosessies en de leerlingen die effectief opdagen om examen af te leggen? Bent u van oordeel dat de capaciteit van de examencommissie moet worden opgevoerd? Zo ja, wat is de timing? Zo neen, waarom niet? Wat met kinderen die geen examen kunnen afleggen wegens plaatsgebrek bij de examencommissie? Ik hoop dat dat niet zal gebeuren. We moeten toch zeker zijn dat elk kind zijn of haar examen kan afleggen. Als dat niet lukt, hoe gaan we daar dan mee om? Welke

maatregelen hebt u genomen om dit aan te passen? Moet er een overgangsmaatregel worden genomen om het probleem op te lossen, zo dat probleem al bestaat?

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Minister, de heer Kris Van Dijck heeft aangekondigd dat hij vroeger weg moest, waarvoor hij zich verontschuldigt. Met plezier sluit ik aan bij de vraag om uitleg van de heer Wienen. Wanneer je een examen wilt afleggen voor de centrale examencommissie, moet je inschrijven voor de verplichte infosessie, en blijkbaar is daar een probleem mee. Ik hoop dat iedere jongere die een examen wil afleggen, alsnog kan deelnemen aan die verplichte infosessies, maar ik wacht uw antwoord hierop graag af.

De voorzitter: Mevrouw Vanderporten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderporten: Ik wil ook onze bezorgdheid over dit probleem uiten. De beslissing die is genomen, leek zinnig, maar ik kon me niet voorstellen dat het onmogelijk was om die vraag bij te houden. Als we bepaalde beslissingen nemen, die op dat vlak gevolgen hebben, is het de taak van de overheid om een oplossing te zoeken. Als er een probleem is, moet het asap worden opgelost.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Het probleem van de centrale examencommissie is toegenomen met de nieuwe regeling, maar bestond voordien al veel langer. Er is niet alleen een probleem met het infomoment. Ik heb die cijfers ooit zelf naar buiten gebracht. Door een grote toename van mensen die het secundair onderwijs afronden door middel van een examen bij de centrale examencommissie, is de werkdruk heel hoog geworden, ook doordat men die examens op veel meer tijdstippen kan afleggen. Het is bijna onmogelijk om dat te volgen. Er was al langer een antwoord beloofd voor dit probleem. Minister, hoever staat het daarmee?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik heb dit net als jullie in de krant gelezen. Ik heb de leidinggevend ambtenaar van het agentschap daarover aangesproken. Ze zuchtte diep toen ze mijn vraag over het artikel kreeg.

Sinds het begin van de nieuwe werking, die gestart is in oktober 2012, hebben 7113 kandidaten een infosessie gevolgd. Daarvan hebben 5183 kandidaten zich ingeschreven voor een bepaalde studierichting. 3008 kandidaten, of 42,3 procent van wie een infosessie volgde, hebben een of meerdere examens afgelegd. Sinds 1 oktober 2012 werden 642 diploma's en getuigschriften afgeleverd.

Naar aanleiding van de nieuwe regelgeving in verband met het huisonderwijs, waarbij leerlingen die voor huisonderwijs opteren en die binnen het schooljaar de leeftijd van 15 jaar bereiken en verplicht worden om examens af te leggen bij de examencommissie, werd in de media gesuggereerd dat er wachtlijsten ontstaan voor de infosessies en voor het afleggen van examens.

De examencommissie heeft bijkomende infosessies gepland zodat alle kandidaten binnen een redelijke termijn kunnen deelnemen aan een infosessie. Tot hiertoe hebben slechts een vijftigtal kandidaten die huisonderwijs volgen, zich voor deze infosessies ingeschreven. Ook voor het afleggen van de examens zijn de nodige schikkingen getroffen zodat er geen wachtlijsten ontstaan. Ik heb dan ook geen weet van kandidaten die hun examens niet konden afleggen bij de examencommissie. De leidinggevend ambtenaar was daarover formeel. In elk geval zal, zoals tot hiertoe steeds is gebeurd, de capaciteit worden aangepast aan het aantal kandidaten dat zich aandient voor het examen.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Minister, dat is een geruststellend antwoord. We zijn een beetje ongerust geworden voor iets waarvoor dat niet echt hoefde. Minister, u zegt dat er slechts

vijftig leerlingen die huisonderwijs volgen, zijn ingeschreven voor de infosessies. Zijn ze dat allemaal? Hebt u daar een zicht op? Misschien zijn de mensen die huisonderwijs geven, onvoldoende op de hoogte van de gewijzigde wetgeving. Dan worden ze niet ingeschreven en dan krijg je een probleem, want dan wordt het kind het slachtoffer als het geen examens aflegt.

Minister Pascal Smet: Ik denk dat ze allemaal op de hoogte zijn. Er is zelf een class action tegen mij ingediend door Antwerpenaren.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Geen opmerkingen. Ik ben gerustgesteld, en ik zal collega Kris Van Dijck op de hoogte brengen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het leslokaal van de toekomst - 222 (2013-2014)

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Het leslokaal van de toekomst uittekenen was een van de doelstellingen uit de beleidsnota Onderwijs voor de lopende legislatuur. Het overleg met de onderwijskoepels, de leerlingen en de belangstellenden uit de industrie dateert van 2011 of eerder.

Minister, in uw antwoord op mijn schriftelijke vraag 894 van 9 september 2013 stelt u dat er een relatief grote consensus bestaat over hoe het onderwijs van morgen vorm moet krijgen. Ik citeer: “De school van de toekomst is er een waar de lerende en zijn leerproces met het oog op brede competentieontwikkeling en nieuwe zogenaamde 21e-eeuwse competenties centraal staat. ICT-integratie en nieuwe werkvormen kunnen daarbij een ondersteunende rol spelen.”

De ondersteunende rol werd overigens al benadrukt in de verslagen van de Vlaamse Scholierenkoepel. In het verslag van de inspraakdag die op 5 maart 2010 in dit huis werd gehouden, stelt men letterlijk: “Het belangrijkste blijft de interactie in de klas tussen leerlingen en leerkrachten. Het gebruik van multimedia moet dit versterken en niet in de weg staan.”

Minister, om het uiteindelijke doel, het onderwijs van de toekomst vorm te geven, zal er volgens u in het antwoord op mijn vraag 894, moeten worden samengewerkt. Ik citeer opnieuw: “Industrie, de onderwijsverstrekkers, lerarenopleidingen en niet het minst de leraren en schoolleiders zelf, hebben een belangrijke taak te vervullen om een modern, door ICT ondersteund en competentiegericht onderwijs te voorzien.”

Op basis van de consensus over competentiegerichte didactiek werd vorig schooljaar geprobeerd om drie pilootprojecten ‘School voor de toekomst’ te laten starten: een project rond modulair meubilair voor het basisonderwijs, een project rond de elektronische leeromgeving voor een economisch leercentrum in het secundair onderwijs, en een mobiele filmset voor het volwassenenonderwijs.

Ondanks een vrij hoge opkomst voor de informatievergaderingen tekende niemand in op een aanbesteding voor één van de drie projecten. Een project uitwerken waarin gebouw, meubilair en ICT op elkaar zijn afgestemd, bleek voor de meeste bedrijven een brug te ver. Minister, u stelt dus vast dat het zeer moeilijk blijkt om de vraag van de scholen af te stemmen op het aanbod van de industrie. Het project rond de mobiele filmset werd stopgezet. Voor de twee andere projecten worden nieuwe trajecten onderzocht.

Minister, hoe moet het nu concreet verder? Er is al een enquête geweest bij de mogelijk geïnteresseerde bedrijven en dat leverde geen resultaat op. Via welke alternatieve trajecten wilt u de twee projecten toch laten starten? Hoe zult u ertoe komen om de strategische doelstelling uit uw beleidsbrief nog deze legislatuur te realiseren: het leslokaal van de toekomst uittekenen? Welke verdere samenwerking tussen architecten, leerlingen, leerkrachten en koepels plant u om te werken aan “een schoolgebouw dat tegelijk uitnodigt en stimuleert en dit zowel voor de leerlingen als het schoolteam”? Ik voeg er graag aan toe: en dit onder betaalbare voorwaarden.

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Minister, in vorige gesprekken over dit onderwerp en in antwoord op mijn vraag hoe u de ICT-middelen ter beschikking zult stellen van de scholen en of daar geen extra budget voor nodig is, verwijst u naar de mogelijkheden die de nieuwe scholenbouw zal leveren voor die ICT. Het zal evidentier zijn om dat onmiddellijk aan te passen en te implementeren.

Als ik de vraag om uitleg van de heer De Meyer hoor, bekruipt me de angst dat dat een moeilijk proces wordt. Minister, hoe gaat u de moderne media in de schoolinfrastructuur als een evidentie zien verschijnen?

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Minister, ik hoop dat het niet allemaal te sciencefictionachtig zal worden in de scholen met al die multimedia en technologie. We hebben in China heel mooie voorbeelden gezien van hoe multimedia werden toegepast, hoe de leerlingen daarmee omgingen en hoe de studenten van de lerarenopleiding daarmee omgingen. Wij moeten er op een heel correcte manier mee omgaan. Ik hoop dat er altijd een evenwicht wordt gezocht tussen de klassieke manier van lesgeven in het basis- en secundair onderwijs en e-learning, dat nu op kruissnelheid komt. Ik ben bezorgd over hoe we naar dat evenwicht kunnen gaan om de waarde van alle didactische zaken in onderwijs met elkaar te kunnen rijmen.

De voorzitter: Minister Pascal Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: U hebt gemerkt dat we hebben gedaan wat we hebben beloofd, maar als er geen interesse is, is er geen interesse. Daarom bekijken we nu met de betrokken diensten, het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION), het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT) en het Departement Onderwijs en Vorming wat nog haalbaar is. De piste die wordt geëxploreerd, is dat we voortgaan met het geselecteerde project voor het secundair onderwijs. Daar is nog steeds een budget van 250.000 euro voor. Het project is wel ICT-gericht. Als het wordt uitgevoerd, willen we dat het over meer gaat dan de ICT-component.

Op basis van het overleg moet worden beslist of er voldoende draagvlak kan worden gevonden in het bedrijfsleven. Zo ja, dan zal er opnieuw worden aanbesteed in het kader van de procedure Innovatief Aanbesteden. IWT zal het project voor het basisonderwijs verder opvolgen via andere projectmiddelen.

De doelstelling uit mijn beleidsbrief is overigens wel in grote mate gerealiseerd, zij het op andere manieren. Een aantal aspecten uit het innovatieplatform werden ondertussen structureel ingebouwd in de werking van AGION. Zo is multi-inzetbaarheid van infrastructuur bij de beoordeling van dossiers bij AGION een formeel beoordelingscriterium. ICT-innovaties worden meegenomen via het Netwerk van Innovatieve Scholen dat ik heb opgericht. Het netwerk bestaat uit een dertigtal scholen die gedurende het schooljaar 2013-2014 nieuwe technologieën uitproberen en hun ervaringen uitwisselen met andere scholen uit het netwerk. Met dit initiatief wil ik voorkomen dat scholen elk op zich opnieuw het warm water gaan uitvinden.

Een andere doelstelling zijn de opgedane ervaringen, expertise en knowhow te delen met het brede onderwijsveld. De scholen fungeren daarvoor als demonstratieproject en als voorbeelden van goede praktijk. Ze bundelen hun positieve en negatieve ervaringen in concrete tips en aanbevelingen en/of leermiddelen die naar het brede onderwijsveld worden verspreid via studiedagen, publicaties of peterschapsformules. Het Netwerk van Innovatieve Scholen werkt rond diverse thema's. Tabletklassen en scholen waarbij elke leerling over een eigen computerdevice beschikt zijn ook in Vlaanderen een belangrijke trend. De meeste scholen uit het netwerk zullen dan ook rond dit thema werken. Ze gaan na wat de randvoorwaarden, het leerpotentieel en de struikelblokken zijn. Andere scholen zullen werken met zogenaamde serious games. Dat zijn digitale games met leerpotentieel. Nog andere zullen het leerpotentieel verkennen van gsm's en smartphones in de klas.

Daarnaast is ook de Vlaamse Bouwmeester heel actief op het vlak van innovatieve scholenbouw. Er zijn heel wat architecten nieuwe scholen aan het bouwen. De Bouwmeester volgt dat allemaal op, en de ervaring en kennis wordt gedeeld.

De samenwerking tussen alle onderwijsactoren en architecten en ICT-bedrijven is er wel geweest tijdens een innovatieplatform in 2011. Dat is nu gedeeld met iedereen. Meer dan 250 personen deden hieraan mee. Ook de onderwijskoepels waren aanwezig. Eigenlijk was iedereen er. We moeten dat overleg in de toekomst niet meer organiseren. Dit wordt nu meegenomen met de beoordelingscriteria van AGION, via de website www.scholenbouwen.be van AGION. Ook de Vlaamse Bouwmeester is daar bijzonder actief. Op die manier wordt er aan kennisoverdracht gedaan.

Wat de bijkomende vraag van mevrouw Vanderpoorten betreft: de markt is in volle evolutie. Op de Boekenbeurs zijn mooie toepassingen te zien van wat de tabletisering in de toekomst mogelijk zal maken. Ik raad u aan om eens te gaan kijken. Er is daar een zeer grote tablet – eigenlijk een computerscherm – te zien, dat voor de leerkracht is. De kinderen hebben tabletjes. Op zijn scherm krijgt de leerkracht een overzicht van de voortgang van wat de kinderen op hun tablets doen. Hij kan dus per leerling bekijken hoe, in welke mate en hoe snel zij de oefeningen oplossen, en – zo zal in de toekomst mogelijk zijn – zo nodig feedback geven. Een vertegenwoordiger zei dan ook dat men geen beamers – digitale schoolborden – meer moet kopen. De komende twee jaar zal die revolutie zich doorzetten. Het veld is in enorme evolutie.

Voor de overheid is het nog iets te vroeg om te zeggen dat wij daarin massaal gaan investeren. Niet alleen wij, maar ook grote bedrijven zoals Google, Apple en Cisco zijn er nog mee bezig. Maar de strategie die van de Vlaamse Onderwijsraad is gevraagd, zal geactualiseerd moeten worden. Dat betekent dat ik verwacht dat wij binnen een jaar of twee duidelijke tendensen zullen zien. Dan zullen wij keuzes moeten maken. Als overheid hebben wij geen keuze en moeten wij met de digitalisering meegaan. Dat zal investeringen in hardware, software maar ook in opleiding en ondersteuning van leerkrachten vereisen. Inzake de pedagogische aspecten sta ik natuurlijk erg terughoudend. Stimuleren wil ik doen, maar het zelf doen, kan niet.

De heer Jos De Meyer: Minister, ik dank u voor het aanvullend antwoord. U gaf extra informatie, boven op de informatie in het schriftelijke antwoord dat ik al heb gekregen. Er zitten interessante elementen in.

Mevrouw Celis, mijn vraag is niet ingegeven door grootse fantasieën, maar wel door de beleidsbrief die wij samen hebben goedgekeurd. Uiteraard heb ik zelf ook al de nuance aangebracht die ook de Vlaamse Scholierenkoepel heeft gemaakt: het belangrijkste blijft de interactie tussen leerlingen en leerkracht. Multimedia moet die interactie versterken, en niet in de weg staan.

Minister, wij kijken uit naar de evolutie. Het is een boeiend thema en wij zullen het blijven opvolgen.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Het thema is zeer boeiend. Wij moeten de evoluties op de voet volgen. Wij moeten die niet tegenhouden, maar ervoor zorgen dat elke school mee is. Ik vrees dat er zich een evolutie in twee snelheden zal voordoen. Sommige scholen zullen goed mee zijn omdat een aantal leerkrachten zich daarvoor interesseren, terwijl andere achterop zullen hinken.

Minister Pascal Smet: Precies daarom hebben wij het innoverend netwerk opgericht.

Mevrouw Vera Celis: Digitalisering is erg boeiend. Wij moeten daarin meegaan. Maar als moeder van een 12-jarige zie ik dat hij eraan verslaafd is. Wie niet meedoet, geraakt sociaal achterop. Want wie aan bepaalde initiatieven niet meedoet, valt bij vriendjes uit de boot. Als de digitalisering in de school oprukt en in het leerproces wordt ingepast, dan vind ik dat bijzonder boeiend, maar wij moeten ook de keerzijde ervan in het oog houden en bewaken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over professionalisering inzake diversiteit en binnenklasdifferentiatie - 221 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, minister, collega's, nascholing vormt een onderdeel van de functiebeschrijving van iedere leraar. Het opstellen van een nascholingsplan, en ook het uitvoeren en het bijsturen ervan, is een aspect van het beleidsvoerend vermogen van een school. Dit lezen we ook in de beleidsnota 2009-2013.

In de beleidsbrief van afgelopen schooljaar stelde de minister dat er in het voorjaar van 2013 in het kader van het TALIS-onderzoek – TALIS staat voor Teaching and Learning International Survey – een bevraging zou plaatsvinden van leraren en directeurs van het lager onderwijs en de eerste graad secundair onderwijs. Het veld vraagt met aandrang bijscholing over diversiteit en binnenklasdifferentiatie. Ook in het kader van de gesprekken over de hervorming van het secundair onderwijs stellen wij vast dat leerkrachten behoefte hebben aan expertise inzake de omgang met verschillen.

Het Steunpunt Diversiteit en Leren ontving 100 aanvragen van secundaire scholen voor de prioritaire navorming over diversiteit en differentiatie. Daaruit zijn er slechts 16 geselecteerd. In het basisonderwijs en het buitengewoon onderwijs waren er 121 geïnteresseerde scholen, waaruit er 8 zijn geselecteerd. Uit onderzoek weten wij wat werkt, maar de vertaling ervan in klassenpraktijken laat nog te wensen over. De cijfers tonen de grote nood aan prioritaire navorming aan. Er is ook meer structurele ondersteuning en coaching nodig.

Ik wil u daarover enkele vragen voorleggen. Zijn de resultaten van de survey in het kader van het TALIS-onderzoek al bekend? Welke conclusies kunnen we daaruit trekken? Worden diversiteit en differentiatie in de lijst van de thema's van de prioritaire nascholing van dit en volgende schooljaren opgenomen, gezien de grote behoefte daaraan? Op welke manier wordt bepaald welke prioritaire nascholingen worden aangeboden?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, collega's, het TALIS 2013-onderzoek liep in de Vlaamse scholen in de periode van maart tot mei 2013. Daarbij werd zowel in het gewoon lager onderwijs als in de eerste graad van het gewoon secundair onderwijs een representatief staal van de leerkrachten bevraagd over nascholing. De resultaten van TALIS 2013 worden op 25 juni 2014 op internationaal niveau vrijgegeven. We kunnen dus vandaag nog geen beroep

doen op de resultaten, maar het is duidelijk dat ze een belangrijke bron van informatie én inspiratie zullen vormen voor het nascholingsbeleid.

Het thema ‘heterogene groepen en differentiatie binnen de klas met aandacht aan leerlingen met bijzondere noden’ wordt dit schooljaar in de prioritaire nascholing door vier organisaties aangeboden. Voor het schooljaar 2014-2015 heb ik andere urgente thema’s gekozen om de implementatie van onderwijshervormingen te ondersteunen. De thema’s voor 2014-2015 zijn de volgende, in het hoofdthema ‘talenbeleid’: ‘breed evalueren’, ‘taalontwikkeling Nederlands van leerlingen met een andere thuistaal’, en ‘Content and Language Integrated Learning’ of CLIL.

Het concept van de prioritaire nascholing houdt in dat de gesubsidieerde nascholingen het jaar na de subsidiëring op de ‘vrije’ markt kunnen worden aangeboden. Scholen kunnen, met andere woorden, met hun nascholingsgeld bij de organisaties aankloppen om deze nascholing te volgen. Daarnaast ontvangen de pedagogische begeleidingsdiensten van de verschillende koepels een nascholingsbudget. Zij zouden ook kunnen samenwerken met organisaties die al een uitgewerkt programma in het kader van de prioritaire nascholing hebben samengesteld. Zo kan het jaar nadien rond dat thema nascholing worden aangeboden.

Hoe beslissen wij welk thema prioritair is? De onderwijsadministratie formuleert voorstellen over mogelijke thema’s voor de prioritaire nascholing om de strategische en operationele doelstellingen uit de beleidsnota en -brieven te realiseren. Op basis daarvan kies ik welke voorstellen worden geselecteerd om de implementatie van onderwijshervormingen te ondersteunen.

Mevrouw Kathleen Helsen: U stelt dat de scholen vrij kunnen beslissen of zij met de ontvangen middelen navorming willen aankopen. Voorts zegt u hoe u beslist welke navorming prioritair wordt aangeboden. Het is mij niet duidelijk waarom u er niet voor kiest om dat aanbod over diversiteit en differentiatie nogmaals als prioritair onderwerp aan te bieden. Er is veel behoefte aan. U zegt ook dat de keuzes worden gemaakt in functie van het toekomstige beleid en de op stapel staande hervormingen. Wel, dat pakket past in de hervorming van het secundair onderwijs, en de reacties van het veld tonen dat aan. Mensen uit het veld zeggen dat de hervorming vereist dat zij zich professionaliseren op het vlak van de omgang met diversiteit. Waarom kiest u er dan niet voor om die keuze te herhalen? Is het wel wijs om dat één keer op de agenda te plaatsen? Echte veranderingen realiseert men maar als men dergelijke initiatieven jarenlang volhoudt.

Minister Pascal Smet: Elk jaar worden de thema’s vastgelegd. Nadien komen die in het reguliere aanbod terecht. Het is logisch dat wij vanaf september 2014 voor ‘de taalontwikkeling van leerlingen met een andere thuistaal’ en CLIL kiezen. Maar het is niet zo dat iets wat niet meer als prioritair wordt aangemerkt, niet meer in het aanbod zou zitten. Het staat de scholen nog altijd vrij om het aan te bieden. Op dat moment rekenen wij op de wijsheid van de scholen om de goede keuze te maken.

Mevrouw Kathleen Helsen: Het is niet zo dat ik niet op de wijsheid van de scholen reken. Moeten wij niet eens evalueren of wij het wel op de goede manier aanpakken?

Minister Pascal Smet: Uw vraag is relevant. Het is duidelijk dat het hele nascholingsaanbod en de wijze waarop het door de scholen wordt opgepikt, herbekeken zal moeten worden.

Mevrouw Kathleen Helsen: En dan moet ook worden bekeken of wij het als overheid goed aanpakken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over crowdfunding van scholen
- 225 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Voorzitter, minister, collega's, wanneer een inrichtende macht of schoolbestuur een nieuwbouw of verbouwwerken aan een bestaand gebouw wil laten uitvoeren, dan kan die bij het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) een aanvraag tot subsidiëring indienen. Voor het niet door subsidie gedekte deel van de subsidieerbare kostprijs kan de inrichtende macht een lening aangaan. Als AGION akkoord gaat met het bedrag en de duur van de lening, dan mag de inrichtende macht of het schoolbestuur een kredietovereenkomst met waarborg van de Vlaamse Gemeenschap sluiten. Dat moet gebeuren met een financiële instelling die is erkend bij besluit van de Vlaamse Executieve van 19 december 1990. Het gaat uitsluitend om klassieke banken met banklicentie: AXA bank, Dexia bank, KBC bank, Record Bank, enzovoort.

Socrowd is een nieuw initiatief van Netwerk Rentevrij, dat al een aantal jaren rentevrije leningen aanbiedt aan organisaties met een maatschappelijke meerwaarde. Het staat voor Sociale Crowdfunding, en is een innovatief en creatief financieringsinstrument voor organisaties met een maatschappelijke meerwaarde. Men geeft financiële zuurstof aan duurzame initiatieven in de sociale, culturele en zorgsector door het aantrekken van privékapitaal te begeleiden. Men versterkt via het cofinancieringsmodel de band tussen een organisatie en haar actieve achterban. Ideaal dus voor de financiering van scholen, en een aantal scholen van de Federatie van Onafhankelijke Pluralistische Emancipatorische Methodescholen (FOPEM) hebben hier daadwerkelijk al een beroep op gedaan.

Helaas is deze manier van crowdfunding door de Vlaamse overheid niet opgenomen in de lijst van erkende financiële instellingen die in aanmerking komen voor borgstelling door AGION. Nochtans zijn er tal van argumenten om Socrowd in aanmerking te laten komen voor borgstelling door AGION. En voor de duidelijkheid: zonder dat zij een banklicentie zouden krijgen. Zoals bij de banken gebeurt bij Socrowd een degelijke financiële screening van de projecten. Alle informatie van het betreffende project wordt grondig bekeken en ter plaatse met hen besproken. Socrowd kan dan ook goede resultaten voorleggen. Slechts één project van de meer dan honderd moest in de voorbije zeven jaar als falend worden geboekt. Dit geeft aan dat de screening ernstig wordt genomen en werkt.

In de screening test men de financiële haalbaarheid van het project aan de hand van begroting, businessplan en jaarrekeningen, maar kijkt men ook naar een aantal inhoudelijke zaken. Hierin gaat Socrowd dus verder dan de klassieke banken, want men kijkt naar onder meer de democratische besluitvorming, de bestemming van de winst, de maatschappelijke meerwaarde, de duurzaamheidsaspecten in de bedrijfsvoering, enzovoort. De beoordeling gebeurt door een team van vrijwilligers-experten, die elk vanuit hun specifieke achtergrond – zowel inhoudelijk als financieel – ageren. AGION heeft overigens ook alle gegevens beschikbaar. Enkel als het dossier door AGION wordt goedgekeurd, kan een bijkomende lening via Socrowd worden gerealiseerd.

Bij Socrowd werkt men met rentevrije leningen. Die zijn dus in principe steeds goedkoper dan klassieke alternatieven. Rentevrij betekent niet gratis, want er is een administratievergoeding die de kosten dekt. Die komt overeen met 650 euro per geleende schijf van 50.000 euro. Het gaat over leningen tot 150.000 euro, maar die steeds via cofinanciering met andere klassieke financiers kunnen gebeuren. Deze goedkope, aanvullende financieringsbron kan vandaag alleen als er een andere borgstelling wordt gevonden wordt. Aangezien we voorsnog geen aanspraak kunnen maken op de AGION-borgstelling, is het voor de betrokken scholen vaak een hele uitdaging om bijkomende borgstellingen te zoeken, of zorgt dit voor extra kosten voor de school. In dit systeem moet

het netwerk van de school – sympathisanten, ouders, vrienden, organisaties uit de gemeente, enzovoort – één derde van de financieringsnood bijeenbrengen. Socrowd zorgt voor een gemakkelijk, veilig en transparant kader, maar de school in kwestie vergroot de draagkracht, via het netwerk. Financiering wordt zo een duurzaam middel om de school lokaal te verankeren.

Ik wil u daarover enkele vragen voorleggen. Is het mogelijk om dit soort van crowdfunding mét de waarborg van de Vlaamse Gemeenschap mogelijk te maken? Welke maatregelen neemt u om dit op korte termijn te doen?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: De discussie gaat een interessante richting uit. We moeten natuurlijk relativeren, het is geen mirakeloplossing, maar wel de moeite om verder te onderzoeken.

Minister, mocht de Vlaamse overheid zorgen voor een waarborg, moet dat dan worden voorgelegd aan Eurostat? Of zijn de bedragen dermate gering dat dit hoegenaamd geen enkele rol speelt? Kan de Vlaamse overheid iets doen? Als dat niet het geval is, wat jammer is, kunnen steden en gemeenten dan iets doen? Dit is maar een suggestie.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik wil de vraag van mevrouw Meuleman ondersteunen. Iedereen weet dat de scholenbouw in Vlaanderen een erg groot probleem is. We zitten met een verouderd scholenpark. Veel scholen dateren van de 19e eeuw. Vroeger woonden de mensen in krotten van huizen en gingen ze naar paleizen van scholen. Nu wonen ze in paleizen en gaan ze naar krotten van scholen. Dat is grof uitgedrukt, maar u moet in Gent en Antwerpen maar eens gaan kijken. Ik kan het u verzekeren, daar staan echt trieste scholen. Het probleem is algemeen erkend. We moeten alle tandjes bijsteken om de vernieuwing van ons scholenpark te realiseren.

Het initiatief Socrowd komt uit de samenleving. Ik vind het lovenswaardig. Natuurlijk moet dat financieel correct zijn. We moeten niet roekeloos ingaan op eventueel naïeve initiatieven. We moeten nagaan of het financieel klopt. Uit de gegevens van mevrouw Meuleman blijkt dat dit het geval is. Er is een zeer goed rendement.

Of de erkende banken zo goed zijn, valt nog te bezien. Enkele jaren geleden bleek van niet. Die moeten niet te hoog van de toren blazen.

Men werkt samen met de banken op basis van de bankenlicenties. De licenties worden waarschijnlijk om heel andere redenen uitgereikt, redenen die geen verband houden met de scholenbouw. Ik vind niet dat een bankenlicentie automatisch het recht geeft om hier op te treden en vice versa. Er moet een autonomie van criteria zijn voor financiële instellingen die in dat systeem van de waarborg van de overheid treden. Dat moet eens worden herbekeken. Socrowd is een interessant en sympathiek initiatief, het moet een kans krijgen.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Socrowd komt inderdaad niet voor op de lijst van erkende kredietinstellingen. Die lijst wordt opgesteld door minister van Financiën en Begroting Muyters en mij. Ik dank u voor de interessante suggestie. Ik zie dat het initiatief op bijval kan rekenen. Ik heb opdracht gegeven om dit samen met minister Muyters te bekijken. We moeten de voorwaarden uitwerken en nagaan wat we met de bankenlicentie doen. Het is het overwegen waard. Het wordt onderzocht. Als er geen problemen zijn en als het kan, wordt het op de lijst gezet.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Kunt u daar een timing op plakken? Ik ben zeer blij met uw positieve houding, minister, maar verder blijft u nogal vaag. Ik hoop dat u in deze legislatuur nog tot dat gesprek met minister Muyters en eventueel tot een voorstel komt. Dat zou een mooie manier zijn om de legislatuur af te sluiten.

Minister Pascal Smet: We hebben het er in Brazilië met de associaties de hele tijd over gehad. Er zijn heel mooie dingen over gezegd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de onderfinanciering van economische en technologische opleidingen - 251 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Voorzitter, minister, dames en heren, op 14 maart 2008 keurde het Vlaams Parlement het decreet op de financiering van de hogescholen en universiteiten in Vlaanderen goed. Het financieringsmodel van het hoger onderwijs werd hierdoor fundamenteel gewijzigd. Niettegenstaande de onderwijsbelastingseenheden (OBE) an sich niet fundamenteel gewijzigd zijn, wordt het gewicht ervan in combinatie met meer nadruk op instroom, doorstroom en succesvolle uitstroom groter.

Dit, in combinatie met een mechaniek van een kleine onderwijssoekel van 10 procent en een uitgebreid variabel onderwijsgeheelte van 90 procent in de financiering, maakt dat de puntengewichten veel sturender zijn qua financiering in het hoger onderwijs. Bovendien dateren de verschillen in puntengewichten uit andere tijden. Economische opleidingen worden gemeten als 1.0, technologische professionele opleidingen zoals chemie en autotechnologie als 1.2, de non-profit zoals maatschappelijk werk en orthopedagogie als 1.4 en de lerarenopleiding verpleegkunde 1.6. De verklaring daarvoor ligt in het verleden. Dat is ooit zo vastgelegd. Het is een vertaling van wat toen gaande was.

Ondertussen is er van alles geëvolueerd, om te beginnen op het pedagogische vlak. De opleidingskosten worden in de eerste plaats bepaald door de mogelijkheid om onderwijs te organiseren in kleine of grote groepen. De pedagogische aanpak, het competentiegericht werken, het werkplekleren en praktijkgericht leren op alle studiegebieden sluiten niet meer aan bij die puntengewichten.

Het STEM-dossier (Science, Technology, Engineering and Mathematics) is voor mij momenteel prioritair. Als we nood hebben aan mensen die positief kiezen voor die wetenschappelijke opleidingen, dan is het toch vreemd dat de hogescholen financieel niet worden beloond. Integendeel, ze worden weinig gemotiveerd om een economische of technologische professionele bachelor in te richten omdat ze per student minder middelen krijgen.

Ik weet dat we financieel krap zitten. Ik vraag u niet om dit allemaal van vandaag op morgen te veranderen. Het is wel belangrijk voor mij. We zijn bezig met een evaluatie van het Financieringsdecreet. Wordt er in dat licht bekeken of een herverdeling van de puntengewichten mogelijk is? Zo ja, op basis van welke criteria zou dat gebeuren?

Er is een overleg bezig met het veld. Wat komt daaruit? In welke richting gaat het? Bent u bereid om het gesprek aan te gaan en tot een consensus te komen? Welk tijdspad ziet u daarvoor?

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, ik steun de vraag van mevrouw Poleyn. De thematiek wordt al langer aangekaart door de hogescholen. Het is niet eenvoudig om daar een oplossing voor te creëren, tenzij we heel veel middelen zouden hebben. Ik vraag me af of we objectief materiaal hebben om uitspraken te kunnen doen over de gewichten. Ik vraag me af

of we zicht hebben op de in-, uit- en doorstroom van de studenten in deze richtingen, gekoppeld aan de OBE's.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: De derde onderzoeksvraag bij de evaluatie van het Financieringsdecreet heeft betrekking op de puntengewichten die worden gehanteerd in de professionele bacheloropleidingen. Deze vraag luidt als volgt: “Zijn de gehanteerde puntengewichten in de professionele opleidingen nog relevant? Is er een aantoonbaar verband tussen de door de overheid gehanteerde puntengewichten per studiegebied (professionele bachelors) en de interne allocatie van middelen in de hogescholen?”

Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden worden onder meer de volgende subthema's onderzocht: analyse van de puntengewichten per studiegebied van de professioneel gerichte opleidingen, exclusief de kunstopleidingen, aan de hogescholen; het werken met verschillende puntengewichten; en voor wat betreft de professionele opleidingen in de hogescholen, de beschrijvende analyse van de interne allocatiemodellen van de hogescholen, dit in relatie tot de gehanteerde puntengewichten.

Voor de verdere uitwerking van deze onderzoeksvraag is er een klankbordgroep samengesteld met experts van de hogescholen, voorgedragen door de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR), vertegenwoordigers van de overheid en de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS). Op deze manier worden alle relevante actoren betrokken bij dit aspect van de evaluatie. Ook wordt deze onderzoeksvraag verder bekeken in de begeleidingscommissie die naar aanleiding van de evaluatie van de financiering opgericht is en bestaat uit de raad van bestuur van de VLUHR, de overheid en de studenten van de VVS.

Het is de bedoeling dat dit alles medio 2014 afgerond is. Dan moet er een degelijke evaluatie op tafel liggen zodat de volgende Vlaamse Regering kan beslissen om al dan niet wijzigingen aan te brengen aan het bestaande mechanisme van de puntengewichten in de professionele bacheloropleidingen.

Mevrouw Helsen, uw vraag heb ik niet begrepen.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik heb gevraagd of er momenteel al enig objectief materiaal is waarop we ons kunnen baseren. *(Opmerkingen van minister Pascal Smet)*

Dat zou er moeten komen. Het lijkt me interessant een goed inzicht in de instroom, doorstroom en uitstroom van studenten in die klankbordgroep aan bod te laten komen. Op die manier kan worden nagegaan of er verbanden zijn. *(Opmerkingen van minister Pascal Smet)*

Er is misschien een verband met de OBE's. Op die manier kunnen we informatie verzamelen waaruit zou moeten blijken of een aanpassing zinvol is. Ik veronderstel dat de deskundigen hier rekening mee zullen houden.

Minister Pascal Smet: Ik denk het ook. Tenslotte moeten de deskundigen dit uitvoeren.

De voorzitter: Mevrouw Poleyne heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyne: Ik dank de minister voor het antwoord. Het lijkt me een goede zaak dat dit punt zo expliciet in de onderzoeksvraag is opgenomen. De gesprekken met de betrokken instellingen kunnen hopelijk garanderen dat een consensusvoorstel tot stand zal komen.

Ik ben, voor alle duidelijkheid, voorstander van een aanpassing. Er moeten meer objectiveerbare gegevens kunnen worden verzameld dan nu het geval is. Alles moet op pedagogisch vlak ook meer met de tijd meegaan. Wat de maatschappelijke noden betreft, kan

de heer Van den Heuvel dit misschien beter uiteenzetten. We wachten op de evaluatie die tegen het midden of het einde van 2014 wordt verwacht. We zullen dit dan nader bekijken.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Voorzitter, het is belangrijk dat we de voorbije jaren aan die STEM-activiteiten hebben gewerkt. Er is een actieplan en een platform. We moeten dit duidelijk in een aangepast subsidiëringssysteem kunnen vertalen. We moeten prioriteiten stellen. We moeten nagaan waar de grote investeringsinspanningen in laboratoria schuilen en waar de knelpunten op de arbeidsmarkt zich bevinden.

Het is een belangrijk dat we tot een herdefiniëring komen. We mogen echter geen olifant in de porseleinwinkel loslaten. We moeten evenwel die richtingen kunnen opwaarderen waar onze Vlaamse arbeidsmarkt nood aan heeft.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Fientje Moerman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het leerkrediet - 270 (2013-2014)

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het leerkrediet - 332 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Voorzitter, het is ondertussen natuurlijk alweer meer dan drie weken geleden, maar op 17 oktober 2013 zijn in de pers een aantal berichten verschenen waarin is gesteld dat in Vlaanderen momenteel 1300 jongeren rondlopen van wie het leerkrediet is uitgeput. Volgens de in de pers weergegeven aantallen, zou het om exact 1293 jongeren gaan.

Het leerkrediet is sinds het academiejaar 2008-2009 van kracht in het hoger onderwijs en dient volgens de website www.onderwijs.vlaanderen.be het volgende doel: “(...) om je te stimuleren in het maken van een doordachte studiekeuze. Het moet ook instellingen aansporen de studievoortgang van hun studenten te bewaken.”

Wie begint te studeren, krijgt een krediet van 140 studiepunten. Wie in het eerste jaar slaagt, krijgt nog eens 60 punten. Wie zich tijdig heroriënteert, krijgt de gebruikte studiepunten volledig terug indien dit voor 1 december van dat academiejaar gebeurt of gedeeltelijk terug indien dit voor 15 maart van dat academiejaar gebeurt.

Als het leerkrediet eenmaal is uitgeput, mag een instelling de inschrijving weigeren of dubbel studiegeld aanrekenen. In de pers is ook gesteld dat een instelling de volledige kostprijs van de studie kan aanrekenen. Volgens mij behoort dat niet tot de mogelijkheden.

Bij monde van de voorzitter van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) vragen de hogescholen een herziening van het systeem. Volgens hen zouden studenten van wie het leerkrediet is uitgeput, bij een nieuwe start opnieuw 60 studiepunten moeten krijgen. Het tegengewicht zou bestaan uit een geringer leerkrediet voor universitaire studies. In hun voorstel gaat het om 90 studiepunten in plaats van 140 studiepunten.

De minister heeft op deze berichten gereageerd met de stelling dat een werkgroep “in de maak is die dit academiejaar voorstellen zal doen”. Hij heeft ook laten verstaan dat dit samenhangt met de problematiek van een betere oriëntatie vanaf het secundair onderwijs. Voor jongeren waarvan het leerkrediet is uitgeput, is de problematiek ondertussen natuurlijk vrij dringend.

Minister, instellingen kunnen blijkbaar kiezen. Ze kunnen een student zonder leerkrediet inschrijven tegen enkel studiegeld of tegen dubbel studiegeld en ze kunnen een student ook weigeren. Welke criteria worden hierbij gehanteerd? Worden die criteria ook geëxpliciteerd? Gezien de algemeen geldende motiveringsplicht voor elke daad die de overheid in welke verschijningsvorm dan ook stelt, zou dat moeten gebeuren. Dit geldt ook voor ondergeschikte besturen of andere uitingen van de overheid. Die motivering zou bovendien aan de student en aan de hogere overheid moeten worden meegedeeld.

Op welke wijze wordt nagegaan of hier geen willekeur heerst? Ik vind het allemaal een beetje eigenaardig. In bepaalde persberichten is iemand geciteerd die het volgende heeft verklaard: “Sommigen bieden ons aan om alles zelf te betalen, maar wij weigeren dat.” Het is mogelijk dat die mensen een bepaalde maatschappelijke overtuiging hebben, maar volgens mij is het niet aan hen die afweging alleen te maken.

De vraag is dus of er criteria zijn. Worden die criteria geëxpliciteerd en, zo ja, ten aanzien van wie?

Hoewel dit volgens mij niet is toegelaten, wordt in de pers ook melding gemaakt van instellingen die de volledige kostprijs van de studie aanrekenen. Is dit wettelijk toegelaten?

U hebt in uw reactie in de pers verklaard dat er een werkgroep komt. Op welke termijn zal die werkgroep worden opgericht? Wie zal hier deel van uitmaken? Welke precieze opdracht zal de werkgroep krijgen?

Bent u van mening dat het leerkrediet als instrument in ruil voor een betere oriëntering het best wordt afgeschaft?

Als het leerkrediet als instrument wordt behouden, kunnen we hier dan ook niet een positief aspect aan koppelen? We zouden de studenten die hun studie sneller dan de norm afwikkelen, een bijkomend krediet kunnen verlenen. Ze zouden dit dan eventueel kunnen gebruiken om een master-na-masteropleiding (manama) of andere studies aan te vatten. In plaats van het gras steeds gelijk af te maaien, zoals we in Vlaanderen maar al te vaak doen, zouden we op die manier ook excellentie kunnen waarderen.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, ik zal niet alles herhalen. Mevrouw Moerman heeft in feite alle elementen aangehaald. Mijn eigen vragen over het leerkrediet zijn zeer gelijkaardig.

Minister, vormt dit eventueel een onderdeel van de evaluatie van het Financieringsdecreet? Hoe kunnen we inschatten of dit al dan niet aan de resultaten van die evaluatie zal worden gekoppeld?

Hoe staat u tegenover het voorstel dat de VLHORA heeft gelanceerd met betrekking tot de studenten die geen leerkrediet meer hebben en tot de wijze waarop we in de toekomst met het leerkrediet zouden kunnen omgaan?

U hebt naar een werkgroep verwezen. Wat moeten we hiervan denken? Hoe wordt die werkgroep samengesteld? Wanneer mogen we voorstellen van die werkgroep verwachten?

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Voorzitter, aangezien de heer Van Dijck ook een vraag om uitleg had ingediend, zou ik zijn concrete vragen hier volledigheidshalve bij willen laten aansluiten.

Minister, mevrouw Helsen heeft daarnet al gevraagd of u al kennis hebt genomen van de oproep van de VLHORA en van de Vereniging van Vlaamse Studenten (VVS). De VVS blijkt voor een betere studievoortgangsbewaking te zijn gewonnen. Zullen in dit verband beleidsmaatregelen worden getroffen?

Kunt u zich vinden in een systeem met duidelijke modeltrajecten? Dit biedt ouders en studenten dikwijls een enorm voordeel.

Naast de bewaking van de studievoortgang is studieoriëntatie minstens even belangrijk om een traject met succes te kunnen afleggen. Wanneer zal de in het masterplan opgenomen niet-bindende oriëntatieproef van kracht kunnen worden? Hoe zal dat verlopen?

Tijdens de commissievergadering van 26 september 2013 hebt u aangekondigd dat een werkgroep zou worden samengesteld die zich over een aangepast studievoortgangsbeleid zou moeten buigen. Is deze werkgroep reeds opgericht en actief? Kunt u hier al iets meer over zeggen? Wanneer mogen we de eerste resultaten verwachten?

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik wil er even op wijzen dat het leerkrediet niet als een vorm van geïnstitutionaliseerd sadisme is ingevoerd. Het is niet bedoeld om de studenten te terroriseren. Het is een noodzakelijk corollarium van het flexibiliseringssysteem. Het biedt de studenten een incentive om niet te lang in het systeem te blijven hangen. Dit zou immers een gevolg van de flexibilisering kunnen zijn.

Volgens mij kunnen we niet veel anders. We zouden de flexibilisering en het leerkrediet kunnen afschaffen. Indien we de flexibilisering behouden, moeten we, samen met de volgtijdelijkheid, ook een vorm van leerkrediet behouden. We hebben die discussie trouwens al eens tijdens een plenaire vergadering gevoerd.

Ik geloof in maatregelen die een incentive vormen. Ik merk dat de studenten het leerkrediet opvolgen. Dit is voor hen een spoorslag om wat discipline te hebben en hun studies af te werken. Een spoorslag is natuurlijk een zeer ruiterlijke term. Op mijn leeftijd mag ik al eens een antieke term gebruiken. Ik zou dit systeem niet zo maar opdoeken. Daar zou ik mee opletten. Het mag echter ook wel eens worden herbekeken.

Ik heb het voorstel van de heer Martens niet zo goed begrepen. Misschien heeft de minister het beter begrepen. Indien ik het goed heb, stelt hij eigenlijk voor dat studenten die hun leerkrediet in het universitair circuit hebben opgebruikt, in het circuit van de professionele bachelors weer van nul kunnen beginnen.

Indien dit de bedoeling zou zijn, kunnen we hier wel eens over discussiëren. De ad-hoccommissie heeft voor het hoger onderwijs echter voor de optie van een duaal landschap gekozen. We hebben aan de professionele bacheloropleidingen en aan de academiserende opleidingen sterk verschillende finaliteiten gegeven. In het licht van die filosofie zouden we eventueel kunnen stellen dat iemand die in het ene systeem al zijn krediet heeft opgebruikt, het recht moet krijgen in het andere systeem van nul te beginnen.

Dit moet natuurlijk allemaal met andere instrumenten, zoals de nu ingestelde ijkingsproef, worden gecombineerd. Hierover kan zeker worden gediscussieerd. We kunnen ook discussiëren over het voorstel van de heer Torfs om het eerste semester gemeenschappelijker te maken en daar te selecteren. Tot slot is er ook nog de studietoelading in het middelbaar onderwijs.

Volgens mij is het utopisch te denken dat dergelijke maatregelen een leerkredietstelsel overbodig kunnen maken. Mevrouw Vanderpoorten heeft destijds het Flexibiliseringsdecreet ingevoerd. Haar opvolger, de heer Vandenbroucke, heeft hier het leerkrediet aan gekoppeld. Ik vind dat een goede innovatie.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: De decreetgever heeft er inderdaad voor geopteerd om aan elke instelling de keuze te laten of ze nog studenten met onvoldoende of geen leerkrediet inschrijven. Ze hebben ook de keuze om het reguliere of een hoger studiegeld te vragen. Aangezien deze studenten niet langer financiering genereren, is het de instelling die logischerwijze moet kunnen oordelen of ze zelf in deze studenten wenst te investeren.

Dit is eigenlijk vergelijkbaar met wat vroeger gold ten aanzien van de zogenaamde trisstudenten. De decreetgever heeft vanuit democratiseringsoverwegingen wel expliciet decretaal bepaald dat per studiepunten een maximaal bijkomend studiegeld van 10 euro kan worden gevraagd, wat ongeveer neerkomt op het dubbele van het reguliere studiegeld.

In het kader van de evaluatie van de implementatielasten naar aanleiding van de flexibilisering van het hoger onderwijs, werden de onderwijs- en examenreglementen geanalyseerd op dat punt en werd ook gevraagd welke algemene of gedifferentieerde regeling van toepassing is inzake weigering voor studenten met onvoldoende/negatief leerkrediet en hoeveel studiegeld wordt gevraagd aan studenten die inschrijven met een onvoldoende/negatief leerkrediet.

Uit deze evaluatie bleek dat er geen eenvormig beleid bestaat inzake de toelating van studenten of inzake het vragen van een verhoogd studiegeld bij ontoereikend leerkrediet. De reglementen bepalen als algemene regel dat studenten worden geweigerd bij negatief leerkrediet, dat dus kleiner of gelijk is aan nul. Bij onvoldoende leerkrediet worden ze doorgaans ingeschreven ten belope van het resterende leerkredietssaldo.

De reglementen voorzien wel in een mogelijke afwijkingsprocedure op grond van bijzondere omstandigheden. Hiertoe moet een gemotiveerde aanvraag worden ingediend. Het te betalen studiegeld wordt meestal geëxpliciteerd: indien studenten alsnog worden toegelaten, vragen de instellingen vaak het maximaal toegelaten studiegeld. Zoals decretaal bepaald, wordt een student die reeds een initieel bachelordiploma heeft, ook met onvoldoende leerkrediet automatisch toegelaten tot de masteropleiding. Soms wordt deze regel zelfs uitgebreid voor een tweede initiële master.

Sommige reglementering voorziet in de mogelijkheid om zich beperkt in te schrijven ten belope van het overblijvende leerkrediet met de mogelijkheid van een tweede inschrijving na het eerste semester als het leerkrediet verder is aangevuld op basis van de reeds geslaagde examens. De criteria worden dus wel degelijk geëxpliciteerd in de onderwijs- en examenreglementen. Wat de procedures op grond van bijzondere omstandigheden betreft, hangt het oordeel of een eventuele afwijking wordt toegestaan, af van de specifieke feiten in het dossier.

Om willekeur in dit verband te voorkomen, heeft de decreetgever voorzien in verscheidene procedures wat betwistingen over leerkrediet betreft. De reglementen voorzien in een interne beroepsprocedure bij verkeerde berekeningen, bijvoorbeeld materiële vergissingen, in weigering op grond van onvoldoende leerkrediet en in een procedure voor terugvordering in geval van overmacht. Doorgaans wordt een specifieke toelatingscommissie ingesteld, maar ook andere instanties zoals de rector, zijn bevoegd.

Nadien is er een extern beroep mogelijk bij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. Het zijn vooral terugvorderingen van leerkrediet op grond van overmacht die worden ingeleid. Procedures over foute of willekeurige toepassingen van het leerkrediet zijn tot nu toe zeer beperkt. We hebben hierover ook geen klachten ontvangen.

Dan was er een vraag of sommige instellingen ongeveer 6000 euro, de totale kostprijs van een studie, zouden vragen. Ik heb geen weet van dergelijke gevallen en het is decretaal ook niet toegelaten.

De Vlaamse Regering heeft bij de principiële goedkeuring van het voorontwerp van decreet tot aanpassing van enkele hogeronderwijsbepalingen die de controle van het onderwijs faciliteren en de plan- en implementatielasten verminderen, op 27 september 2013 de oprichting gelast van een werkgroep die tegen het einde van deze legislatuur concrete krijtlijnen zal uittekenen voor een aangepast studievoortgangs- en oriëntatiebeleid.

Deze werkgroep wordt samengesteld uit experts van de hogescholen en universiteiten, de studenten en de overheid. Over een concrete samenstelling van deze werkgroep en timing hoop ik eerstdaags een voorstel van de administratie te ontvangen.

De opdracht zal zijn om, voortgaand op de al uitgebreide aanbevelingen die zijn gemaakt in de evaluatie van de implementatielasten naar aanleiding van de flexibilisering van het hoger onderwijs, de huidige instrumenten inzake studievoortgangsbewaking, waaronder het leerkrediet, grondig te onderzoeken op hun efficiëntie. Het is ook de bedoeling een aangepast beleid uit te tekenen dat het studievoortgangsbeleid ook beter moet koppelen aan een goede oriëntatie. Ook studiebegeleiding zal in deze context onder de loep worden genomen. Concrete voorstellen van de VLHORA en de VVS, in de mate dat ze algemeen worden gedragen, zullen vanzelfsprekend in dit onderzoek worden meegenomen.

Ik wil zeker geen overhaaste conclusies trekken, en zal de werkgroep haar werk laten doen om na te gaan hoe de bestaande systemen voor studievoortgangsbewaking kunnen worden geoptimaliseerd om ook bij aanvang van het studietraject van de student tot een betere voortgang of een tijdige heroriëntering te komen.

Het leerkrediet is een relatief jong systeem. Dat mogen we niet vergeten. Soms hebben we de neiging om snel een volledige impact te kunnen inschatten, terwijl dat niet altijd evident is. Laat ons dus de evaluatie afwachten en zien welke stappen er moeten worden genomen.

Ik vind het een goede suggestie om extra leerkrediet uit te keren aan wie zijn of haar studie sneller voltooit dan de norm. Die suggestie zal ongetwijfeld worden meegenomen door de experts die de problematiek in de werkgroep ten gronde zullen analyseren. Ik zal erover waken dat dit ook effectief gebeurt.

Hoe zit het met de niet-bindende oriënteringsproef uit het Masterplan? Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan het uitvoeringsplan van het goedgekeurde Masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs. Ik wil er niet op vooruitlopen vooraleer dat definitief vastligt. Wij richten samen met de VLUHR een werkgroep op die zich zal buigen zowel over de oriëntatieproef voor het secundair onderwijs als over de verdere uitwerking van de ijkingsproef ter ondersteuning van de universiteiten om de startcompetenties te meten wanneer men zich inschrijft voor het hoger onderwijs. Die werkgroep gaat binnenkort van start. Later kom ik er nog op terug.

De evaluatie van het Financieringsdecreet is volop bezig. De globale strategische sturing, planning en coördinatie van de beleidsevaluatie van de financiering van het hoger onderwijs, inclusief de verschillende deelaspecten, zijn in handen van de stuurgroep Hoger Onderwijs. Deze stuurgroep staat ook in voor de validatie van het eindrapport. Voor de praktische uitwerking van deze beleidsevaluatie is in het beleidsdomein Onderwijs en Vorming een gemengde technische werkgroep opgericht die werkt rond de clusters van de topics en onderzoeksvragen die voor evaluatie in aanmerking komen. Om de betrokkenheid van de hogescholen en de universiteiten enerzijds en van de studenten anderzijds te garanderen werd een begeleidingscommissie opgericht die bestaat uit de raad van bestuur van de VLUHR en een vertegenwoordiging van de VVS.

Per onderzoeksvraag zijn daarnaast ad-hockklankbordgroepen opgericht met technische experts van de instellingen van het hoger onderwijs. Deze experts zijn voorgedragen door de VLUHR. Momenteel zijn er klankbordgroepen actief rond het hoger kunstonderwijs en de puntengewichten in de professionele bacheloropleidingen. Op deze manier worden alle groepen in het hoger onderwijs bij de evaluatie betrokken, waardoor het een vorm van participatieve evaluatie wordt. Het eindrapport van deze beleidsevaluatie wordt eind mei-begin juni 2014 opgeleverd. Het is dan aan de volgende Vlaamse Regering om met kennis van zaken beslissingen te nemen.

Wat het aspect leerkrediet betreft, is er beslist dat dit aspect niet wordt meegenomen bij de evaluatie van het Financieringsdecreet. Zoals hoger vermeld, zal dit gebeuren in de specifieke

werkgroep, als het oriëntatie- en studievoortgangsbeleid wordt behandeld. In het kader van de evaluatie van het Financieringsdecreet zullen wel zijdelings de effecten van de flexibilisering meegenomen worden, als de problematiek van de ‘doorstroom’ – time to graduation – en de outputfinanciering wordt behandeld.

Mevrouw Fientje Moerman: Ik dank u voor het antwoord, en in het bijzonder voor het feit dat u de suggestie meeneemt om naast de stok ook de wortel, in de vorm van het leerkrediet, te hanteren. Dat is een beloning voor diegenen die sneller dan de norm de studie afronden. In de vorige legislatuur heb ik dat ook al gesuggereerd, op het moment dat de invoering van het leerkrediet werd besproken. Toen had uw voorganger en partijgenoot, Frank Vandenbroucke, daar geen oren naar. Ik ben dus blij dat er sprake is van voortschrijdend inzicht.

In andere landen, waar al veel vroeger een flexibilisering is ingevoerd, neemt men nog andere maatregelen. Misschien kunnen die aan de agenda van de werkgroep worden toegevoegd? Zo is er ‘de harde knip’, waardoor men niet aan een masteropleiding kan beginnen vooraleer men het bachelordiploma heeft behaald. Bij ons is dat sowieso niet mogelijk. In Nederland begint men wel steeds meer het BSA in te voeren: het bindend studieadvies. Dat betekent dat al zeer vroeg aan de hogeschool of de universiteit wordt ingegrepen wanneer bij de eerste proeven, examens of tentamens zich grote problemen aandienen. Op dat moment zegt men dan tegen de student dat hij of zij met de studies niet kan doorgaan en zich moet heroriënteren. Dat is dan geen suggestie, maar een bindend studieadvies. Het is het tegenwicht van de flexibilisering. Ik pleit niet voor een afschaffing van het leerkrediet. Wij mogen niet te snel evalueren, maar anderen hebben voor ons al de flexibilisering ingevoerd. Misschien kunnen wij dan eens over de grens kijken en kan de werkgroep daarmee dan aan de slag.

Wat de ijkingsproef betreft, wil ik een grappige anekdote met u delen. Een aantal universiteiten werken zelf aan testen, met een interesseluik en een kennisluik. Ik heb het kennisluik online niet gevonden, maar wel het interesseluik. Als beleidsmaker heb ik de proef afgelegd. Ik wist natuurlijk ook wel wat ik moest antwoorden op vragen als ‘leest u graag complexe wetenschappelijke teksten’ of ‘helpt u graag mensen voor de rechtbank’. Toch behaalde ik als resultaat ‘een conventioneel sterk academisch profiel’. Ik kreeg het advies om juridisch assistent te worden, en niet jurist; apotheker, en niet arts; en secretaresse, en niet bestuurskunde. Toen ik aan de test begon, heb ik wel mijn geslacht moeten vermelden. Volgens de professor deed dat niet ter zake en was het zelfs een pluspunt. Als ik een kind zou zijn dat komt uit een milieu zonder veel academische knowhow, zou ik met de resultaten van die toets wel belanden in de hogeschool.

Mevrouw Kathleen Helsen: Dank u voor de antwoorden op mijn vragen, minister. Het is duidelijk dat wij geduld moeten hebben tot alle onderzoeksresultaten op tafel liggen. Wij zullen dus pas in juni knopen doorhakken.

De heer Boudewijn Bouckaert: Wat is de timing? Er zijn instrumenten op verschillende niveaus, met de oriëntatieproeven in de uitrol van het Masterplan, en de ijkingsproeven waarvan mevrouw Moerman terecht zegt dat die al gebeuren.

Minister Pascal Smet: Het zijn er al 1200.

De heer Boudewijn Bouckaert: Hoe zit het met de ijkingsproeven voor de humane wetenschappen? Mevrouw Moerman haalt daar terecht een pijnpunt aan.

Minister Pascal Smet: Precies daarom is die werkgroep opgericht. Niemand weet op dit ogenblik wat de wetenschappelijke, voorspellende waarde van die ijkingsproeven is. Maar iedereen zegt wel dat wij die moeten aanbieden. Wij waarschuwen dus, en vragen om daar voorzichtig mee om te springen. De instellingen doen dat ook al. Stap voor stap zullen wij dat aanpakken. In de komende weken verneemt u daar meer over.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■